

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr.

V administraciji prejemati velja:

Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za jeden mesec 1 gld.

V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto.
Posamne številke po 7 kr.

Naročnino in oznanila (inserate) vsprejema upravnništvo in ekspedicijska v „Katol. Tiskarni“, Vodnikove ulice št. 2.

Rekopisi se ne vračajo, ne frankovana pisma ne vsprejemajo.

Vredništvo je v Semenških ulicah št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izven nedelje in praznike, ob pol 6 uri popoldne.

Štev. 200.

V Ljubljani, v ponedeljek 2. septembra 1895.

Letnik XXIII.

Petindvajsetletnica Sedana.

S šumnimi vesellicami slavi danes Nemčija spominsko petindvajsetletnico, odkar se je francoski cesar Napoleon III. vdal s 100.000 vojakov broječo armado nemškemu zmagovalcu pri Sedanu. — Le malo je slučajev v zgodovini vojska, da bi se tako ogromna armada vdala svojemu nasprotniku. Zmaga Nemcev ta dan je bila velikanska, deloma jo je izvela Moltkejeva duhovitost, deloma jo zakrivila taktična neokretnost francoskih poveljnikov. Ta bitka je odločila v tej prepomembni vojski Nemcem zmago, porazila tretje francosko cesarstvo, združila Nemčijo in pruskemu kralju položila krono nemškega cesarja na glavo. Velepomemben je ta dan za Nemčijo in Francosko in čustva, s katerimi se ga spominjajo Nemci in Francozi, so jako različna.

Nebrojne denarne vojne odškodnine so šteli Francozi Nemcem po tej nesrečni vojski in Nemčija je bila tedaj na vrhuncu slave, kakoršna se more sploh pridobiti z železom in krvjo. Imela je državnika Bismarka, ki jo je zastopal nasproti drugim velevladstvom, in poveljnika Moltkeja, ki je vžival slavno ime mej vojskovodji najnovejšega časa, imela je denarnih sredstev, da osreči svoje podložne in jih odškoduje za neizmerne žrtve, katere jim je povzročila krvava vojska. Toda danes po 25 letih je v kljub vsem tem zmagam in pridobitvam silno nazadovala Nemčija, namreč, pijana sijajnih zmag in presita od denarne odškodnine ni porabila svojih pridobitev v duševno in gmotno blagostanje svojih podanikov, marveč protestantska Nemčija se je dvignila proti katoliški cerkvi in Bismark, ki je svojemu kralju postavil cesarsko krono na glavo, hotel je izsiliti zanj tudi nemško tiaro. In v tej borbi proti najzvestejšim katoliškim državljanom je porabila Nemčija najboljše svoje moči in najugodnejši čas v neizmerno škodo cele države. Zato pa danes

Nemčija vzdihuje pod bremenom neznosnega militarizma in silnih državnih dolgov, ki naraščajo vedno hujše v kljub franc. milijardam. V teh 25 letih se je vsled teh žalostnih duševnih in gospodarskih razmer razvil socijalizem do silne moči in vsi poskusi, ki jih je porabljal Bismark in jih njegovi nasledniki porablja, niso mogli ničesar storiti, da bi se omejilo socijalistično gibanje na Nemškem. Lepo število zastopnikov imajo že socijalisti v nemškem državnem zboru in pri vsakih volitvah nastopijo v zbornici v večjem številu. To je pomenljiv znak za današnji spominski dan. Nemški vladar nosi komaj 25 let cesarsko krono in že ima milijone izmej svojih podložnikov, ki mu ne pripoznajo vladarske oblasti ter mu očitno kažejo svoje nezaupanje.

To se nam zdi kot nekako prokletstvo, katero je izzval Bismark na svoje domovino s svojim nasilstvom. Cesarska krona, pridobljena z železom in krvjo, ne počiva več varna na glavi nemškega vladarja. To je znamenit pojav, ki daje čudno podobo sedanjim petindvajsetletniškim slavnostim, ki se sedaj obhajajo na Nemškem. In to naj bi dalo priliko nemškemu mogočniku, da premišljuje, je li bil Sedan pred 25 leti za Francoze večja nesreča, kakor je slabo porabljenih 25 let po Sedanu za Nemce. Pomniti naj bi, da materialne sile niso nikoli odločevale na svetu, marveč da jih duševne nadkriljujejo. Nemci torej nimajo pač nobenega vzroka, neizmerno se veselijo sedanjih spominskih slavnosti.

Jednako pa tudi Francozi nimajo vzroka, zaradi Sedana obžalovati svoje državne razmere, katere bi se v kljub Sedanu za Francoze razvijale ugodno, ko bi tretja republika ne bila zapustila tradicionalnih potov, po katerih je nekdanji narod francoski in na katerih hodeč si je pridobil slavno in častito ime mej narodi. Narodni šovinizem, ki je povzročil ono velikansko borbo, tudi še sedaj prevladuje na Francoskem ter ga framasoni, ki so na

krmilu, zlorablja kot plašč, pod katerim skrivajo svoje zlobne namene, služeče jedino le njih osebnim koristim, a kvareče ugled in blagostanje francoske države.

Take misli se morda današnji spominski dan ne vzbujajo pri ošabnih Nemcih in gotovo ne tudi pri Francozih, toda kdor nepristranski motri to zgodovinsko dejanje, pritrdil nam bo, da so resnične in da bi sedaj Nemci in Francozi brez strastnega sovraštva gledali nazaj na dogodke onih dni, katerih se sedaj tako živo spominjajo, ko bi bili umevali nalogo, katero izvrševati je bila obema dolžnost po onem dnevu, ko je bitka pri Sedanu odločila vojno srečo mej Nemci in Francozi.

Črne bukve kmečkega stanu.

12. Nemčija.

a) Prusija.

(Dalje.)

Nadejamo se, da smo ustregli svojim bralcem z navedenimi podatki iz zadnjega časa: navedli smo jih zato, ker pojasnjujejo kmečko vprašanje in so tudi za nas — vspodbudni.

Iz ravno tega vzroka hočemo v naslednjih vrstah opisati krepko kmečko organizacijo, ki so jo na Pruskem pričeli blagi katoliški možje. Oče te organizacije je baron Schorlemer-Alst (+ dne 19. marca 1894), ki je hotel v svoji domovini na Vestfalskem kaj storiti v pomoč propadajočemu kmečkemu stanu. Dne 10. junija 1862 je bil v Wettringu osnovalni shod prvega kmečkega društva. Leta 1864 je izdal knjižico: »Die Lage des Bauernstandes in Westphalen und was ihm noththut.« Vsled tega se je tudi drugod po Vestfalskem ustanovilo mnogo tacih društev.

Vlada je pa jela nagajati. Dne 10. avg. 1871 je proglasila kmečka društva za politična in je

LISTEK.

Popotovanje Miška Zmetenka in Lenarta Barigeljca.

Črtica iz dijaškega življenja; spisal Janko Barle.

(Dalje.)

Zjutraj se naša znanca nista dolgo valjala na mehkem senu, nego sta se hitro vredila, zahtevala svoji lepi spričevali nazaj in jo mahnila proti beli Ljubljani. Cesta bila je prav živahna, ker ju je dohajalo vedno mnogo vozov, kateri so ju malo razveseljevali. Da bi se na katerega prisleda, ni kazalo, pač sta goltala debeli prah, kateri se je vzdigoval za vsakim vozom in silil v njihju tešča želodca. Blizje glavnemu mestu pridružile so se jima še mlekarice s svojimi vozički, katerih roma vsakega jutra od vseh strani toliko proti Ljubljani, da bi lahko mislil, da naši pošteni Ljubljančanje od samega mleka živé. Ropota, kriča in drdranja dovolj.

Ljubljanski grad, kateri je v sredi mesta razprostrl svoje mogočne line in zidove in pozdravljaj naša popotnika, videl se je vedno bližje. Hiše postajale so vedno gostejše in bolj mestne in da sta bila naša popotnika sama, bi izvestno zapela tisto:

„Stoji, stoji Ljubljana,
Ljubljana dolga vas —“

ker sta bila vesela, da sta po tolikih popotnih težavah in bridkosti naposled zagledala prestolnico kranjske dežele, največje mesto, katero sta do sedaj videla v svojem življenju. Oko imelo je dosti paše, novosti in zanimivosti srečevale so jih pri vsakem koraku. Koliko lepih, visokih hiš, koliko prodajalnic, pri katerih bi samo stal in gledal — gledal, koliko raznovrstnega, gosposkega in kmetijskega sveta, koliko vojakov v raznobojni obleki in drugih zanimivosti sto in sto, katerih do sedaj še nista videla.

V onem prvem veselju in naudušenosti mislila sta si, da bi hotela vedno ondukat ostati. Vendar trebalo je misliti tudi na vsakdanje potrebe, ker z onimi nekaterimi noviči, kateri so preostali še od dobrote litijskega čevljarja, se v Ljubljani ni moglo živeti.

Po potu napravila sta si že marsikatero načrte. Miško je imel namreč v Ljubljani nekakovo precej imovito kumo, to je trebalo poiskati in se je držati. Toda popreje hotela sta si ogledati še nekoliko mesto. Hodila sta sem ter tje po mestu, pregledala cerkve, sprehajališča in druge večje zanimivosti. Mišku ni bilo nikdar dosti, ves dan bi hitel po ulicah, tako da je bilo bolj praktičnemu Lenartu naposled vendar že dosti tega dirjanja.

„Tukaj se vsediva, mene že komaj noge no-

sijo,“ reče tam v Zvezdi in sede na prvo klopi, katera je bila prazna.

„Kaj boš ti lenoba grda, kar zmeraj bi sedel. Jaz grem pa raje po mestu, da še kaj vidim“, odgovori mu Miško.

„Pa pojdi, ker si tak!“

„Ne bodi no siten, z menoj pojdi!“

„Ne grem.“

„Pa ostani. Vendar počakaj me tu, da se ne zgrešiva, za jedno uro pridem nazaj.“

„Le pojdi zijala prodajat, le!“

Miško res gré, da zadovolji svoji zvedavosti, Lenart se pa mogočno razprostré na klopi in uživa vse slasti senčnega drevoreda. Ko pa tako sam ondukat sedi, odhité mu misli nehoté na rodni dom in prične razmišljevati, kako je njegovim domačim, ker o njem ni toliko časa niti duha, niti sluha. Vidi v duhu zamišljen obraz očetov, solzne oči matere in sester, in vé, da povsod skrbno poprašujejo po njem, saj so ga vendar vsi tako ljubili. In njega še ne bode domov! — Sam je sredi tujega sveta, potika se okolu kot deseti brat, brez hrane in strehe. Domov naj bi šel in dejal: „Oče, odpustite, grešil sem!“ in gotovo bi bilo vse pozabljeno. Oj ti nesrečna mladeniška lahkomišljenost!

Ko tako razmišlja svoj položaj, potrk mu precéj gosposko oblečen človek na rame in vpraša:

ukazala uradnikom, naj strogo pazijo, da ne bodo imenovana društva občevala mej seboj. S tem je bilo njihovo delovanje ubito in po nasvetu barona Schorlemerja so se vsa društva razdružila. Dne 30. novembra 1871 je pa sklical velik shod v Minster in tam se je za vso vestfalsko deželo osnovalo vestfalsko kmečko društvo, ki ima sedaj daleč preko 20.000 udov.

Namen društvu je:

- Dvigniti svoje člane v нравnem, duševnem in gospodarskem oziru;
- združiti jih v krepek kmečki stan, ki skuša
- ohraniti kmečka posestva.

To društvo se je najpreje trudilo, da se izpremeni škodljivo dedno pravo. Po njegovem prizadevanju se je izdal nov red za zemljišča za vestfalsko deželo dne 30. aprila 1882, po katerem postajajo kmečka posestva nekako sivejkomisna. Kmečko društvo je zato dne 7. jun. 1887 vsprejelo v svoja pravila:

»Skrbeti, da se vsa kmečka zemljišča, katera so za to sposobna, vpišejo v zapisnik zemljišč in da se v pravem času napravijo oporoke ali pogodbe mej živimi, da se preneso kmečka posestva nerazdeljena, brez prevelikega obremenjenja z volili na jednega otroka ali sorodnika.«

V tem smislu je društvo že izvanredno koristilo.

Društvo ima svoje glasilo: »Der westphälische Bauer«, mesečnik; ustanovilo je vzajemno zavarovalnico zoper ogenj, točo, za življenje, konsumno društvo, veliko število posojilnic, razsodišča in pomirjevališča, poljedelske zimske šole za moške in gospodinske šole za ženske.

Po pravici so imenovali ranjkega Schorlemerja kmečkega kralja, ki je v svoji gorečnosti za blagor kmečkega stanu večkrat dejal: »Ko priporočim svojo družino svojem ustvarniku, bo moja zadnja molitev za blagor vestfalskega kmečkega stanu.«

Dne 5. maja 1895 je obljubilo društvo, da hoče ostati jedino in zvesto naukom velikega voditelja, zvesto svojemu Bogu in svoji veri, zvesto svojemu cesarju in kralju, trdno v obrambi kmečkih koristij, krepko držéč se podedovanih posestev.

Vestfalske vzglede so posnemale tudi druge dežele. Dne 8. novembra 1882 se je v Kempnu ustanovilo rensko kmečko društvo, katero je sprožil in je še sedaj vodi baron Feliks Loe. Udov ima 35.000, krajevnih zvez 830; glasilo »Der rheinische Bauer« izhaja v 32.000 izvodih. Društvo ima 14 stalnih odsekov, ki vedno delujejo:

- Organizacijski odsek;
- odsek za glasilo;
- odsek za kredit;
- odsek za davke;
- strokovni odsek za poljedelstvo, živinorejo itd.;
- odsek za sadjerejo;
- odsek za sladkorno peso;

„Fant, ali znaš pisati?“

„Kaj ne bi znal, zakaj sem se pa učil?“

„Dobro, morda bi hotel meni napisati pismo?“ popraša ga oni.

„Zakaj ne, utegnem pač.“

„Nu, pa pojdi z menoj.“

In šla sta. Gredeč sta se marsikaj razgovarjala, vendar čim dalje sta šla, bolj tih postajal je Lenart. Kesal se je zelo, ker se je dal tako namazati. Vedel je namreč dobro, da so po večjih mestih skrivni policaji in kdo vé, če ni ta gospod, kateri poleg njega koraka, tudi jeden izmed njih. Izvestno so ga njegovi stariši naznanili in poslali njegovo pisanje, zdaj ga pa iščejo, da spoznajo njegovo pisavo. Koliko sramote, ker se bode moral v društvu stražnika vrniti zopet na svoj dom. Ali ne bi raje sam šel? Pač srečen Miško, kateri je šel mesto gledat. Pogledaval je Lenart sumljivo svojega spremljevalca in sklenil, da se nikakor ne udá in da bode kolikor mogoče spremenil svojo pisavo. Šla sta naravnost skozi mestni trg, kjer stoji starodavna mestna hiša. Zdaj pa kar notri, mislil si je Lenart, vendar gospod ni šel, nego ga je vodil nekam v sosedstvo. Korakala sta gori po temnih stopnicah v prvo nadstropje, — nič, v drugem in tretjem tudi nič, dokler nista prišla gori pod streho, kjer je bila mala so-

8. ajfelski odsek;

9. konsumni odsek, ki nadzira in vodi poskuševalnico;

10. odsek za pravno varstvo in razsodišče;

11. zavarovalni odsek;

12. odsek za zavarovanje za bolezen in nezgode;

13. prometni odsek;

14. odsek za vsprejemanje novih udov.

Tudi to društvo je že čudovito dobrega storilo.

Dne 8. aprila 1884 je ustanovil prerano umrli J. P. Limbourg triersko kmečko društvo, ki se je vzlasti postavilo proti oderuhom, vzlasti po svojem tajniku kapelanu Dasbachu. Pravilom, ki jih je povzelo po družih društvih, je še dostavilo: »Vzlasti se zaveže društvo, da bo vsako pravdo svojih udov, tičočo se živinske kupčije ali oderuških obrestij, vodilo na svoje troške po odvetniku, ki ga določi odbor, če odbor izprevidi, da se udu godi krivica.«

Od leta 1884 do 1. oktobra 1889 je društvo vodilo 532 pravn, v katerih je večinoma zmagalo. Ljudje so se preje baš pravdati se z oderuhi. Kapelan Dasbach je pa hodil od kraja do kraja in jih vspodbujal, naj se v taci zadevah obrnejo do društva. Tako se je izteknilo veliko število vzlasti židovskih oderuških trgovcev. Posebno živino so večkrat posojali ti brezvestneži ubogim kmetom. Trгоvec je posodil kmetu mlado telico: ko je prvič storila, sta jo prodala; kmet je plačal trgovcu prvotno ceno teličino in za ostali denar sta se razdelila.

Da se v tem oziru opomore, je vstanovilo triersko kmečko društvo »poljedelsko banko«, ki oddaja po zmernih cenah kmetom živino, katero izplačujejo na leto. Do 1. okt. 1889 je tako oddala 2590 glav, vrednih 510.554. Za živinorejce je tudi velikega pomena vzajemno zavarovanje živine, ki je je oživilo imenovano društvo. Zavarovanih je nad 6000 glav živine.

Banka kupuje tudi dražbne zapisnike, pri katerih so oderuhi dozda drli ljudi. Kmet, ki je svoje posestvo kos za kosom prodal na dražbi, je namreč mnogokrat takoj potreboval denarja in ker ni bil vaju pri mnogih dolžnikih iztirjati kupnine, je prodal svoj zapisnik kakemu trgovcu in mu pri tem prepustil 20 odst. rabata.

Poljedelska banka zahteva le 5 odst. in s tem so oderuhi vdarjeni. Do 1. okt. 1889 je kupila za 709.957 mark taci zapisnikov. — Triersko društvo šteje nad 12.000 udov.

Dne 15. dec. 1882 se je osnovalo zahodno prusko kmečko društvo, ki se je dne 29. dec. izpremenilo v »Zahodno in vshodno prusko.« Njegovo glasilo se imenuje: »Der West- und ostpreussische Bauer«. Deluje po ravno tistih načelih, kakor preje imenovana.

Omenjati moramo še šlesko kmečko društvo, ustanovljeno dne 12. dec. 1881 od barona Huebeja. Glasilo mu slove: »Monatschrift des schlesischen Bauern-Vereins«.

bica, vendar temna in neprijazna, da nikoli tega. Tamkaj velel mu je gospod, da se usede, odprl zabojček, prinesel papirja in peró, vzela gori na poliet črnilo in začel na dolgo in na široko pripovedovati Lenartu, kaj naj piše. Našemu Lenartu se je precéj odvalil velik kamen od srca, ker je v svoji zviti butici precéj izprevidel, da mož dobro misli, le pisati ne zna. V kratkem je posnel vsebino pisma, katero je imel napisati. Čuden slučaj! Pismo je bilo kot da bi bilo pisano Lenartu samemu. Gospod bil je namreč s Spodnjega Stajerskega, kregal je svojega stričnika, kateri je obiskoval šole v Mariboru, ker je letos slabo dovršil. Svaril ga je po očetovsko, naj vendar začne jedenkrat resnejše misliti, naj se spomni svojih starišev, kateri se zaradi njega toliko mučijo, naj pomisli, kaj bode postal, če se bode vedno tako bal knjige. Zdaj ga zadnjikrat opominja, zdaj mu zadnjikrat oprošča, če se ne popravi, naj ne trka več pri njem za podporo, on ga popolnoma pozabi. Lahko si mislite, kako natančno je izvrševal Lenart svoje pisarsko opravilo, in ker je gospod, kakor je pri prostih ljudeh navadno, imel še vedno kaj povedati, zavlekla se je stvar precéj dolgo, vendar ko je bilo pismo dovršeno in prebrano, pohvalil je gospod mladega pisarja, stisnil mu v roko svitlo desetico in se mu priporočil še za drugikrat.

(Dalje slédi.)

Ta društva*) pod prusko krono so storila vrlo mnogo kmetu v pomoč. Značilno je, da so jim brez izjeme katoliški grajščaki in katoliški duhovniki na čelu. Blagi Limbourg je večkrat dejal, da so ta društva sama po sebi najboljša in najlepša katoliška društva. Delovanje pri njih zahteva pred vsem živega verskega prepričanja, ob katerem se ogreva delavna požrtvovalna ljubezen do bližnjega.***) Kedor se roga katoliškim načelom, naj se ogleda opisano čilo kmečko organizacijo in naj ondu ob živih vzgledih premišlja, kaj vse premore »katoliška podlaga.«

Ta organizacija še ni rešitev kmečke stanu, toda jedina pot je k njegovi rešitvi. Katoliški grajščaki, ki se zavedajo svoje vere, se blagodejno razlikujejo od protestantskih junkerjev in sami delajo na to, da se ustanovi čim največ srednjih in manjših kmetij namestu velikih latifundij. Zato se ustavljajo čim najbolj razkosavanju malih zemljišč, h krati pa v boju malega kmeta z veleposestniki branijo kmeta. To je svitla bela progá v črnih bukvah pruskega kmečkega stanu.

Za nas imajo te bukve še poseben pomen. Velik del zemlje, katero opisujejo, je bil svoje dni last slovanskih udov. Nemci so jih nejedine mej seboj podjarmili in razdelili zemljo nemškim vitezom. Ko so izgubili Slovani zemljo, so propadli tlačanski sužnji in se potujčili. Ta narodnostni boj je bil v svojem zadnjem razlogu — gospodarsk, kmečk boj. Učimo se iz prošlosti umevati sedanjost.

Drug velik del pruskih zemljišč je bil v cerkveni lasti. Protestantstvo jih je uropalo, sebični plemiči so si jih prilastili. Dobro se je živilo preje v teh krajih; cerkev je skrbela za svoje ljudi; revežev, stradalcev ni bilo mej njimi. Sedaj stokajo na nekadašnjih cerkvenih posestvih živih skrbij polni, vedno bolj propadajoči potomci prvih učencev lutrove vere — zadolženi plemiči. V tem stoku se čuje maščevanje vse izravnavaajoče Pravičnosti!

(Dalje slédi.)

*) Prim. Dr. M. Fassbender: Die Bauernvereine und die Lage der Landwirtschaft. — Paderborn 1888. Ferd. Schöningh. L. v. Hammerstein S. J. Winfrid oder das sociale Wirken der Kirche. Trier. 1890 st. 246—256.

**) Tudi na Danskem je na čelu kmečke organizacije navdušeni konvertit grof Holstein-Ledreborg.

Politični pregled.

V Ljubljani, 2. septembra.

Grof Badeni častni član mesta Biale.

28. m. m. je odposlalo omenjeno mesto deputacijo, obstoječo iz župana dr. Rosnerja in občinskega svetnika Wenzelis-a, k grofu Badeniju, da mu izroči častno diplomu in ga prosi, naj varuje kot bodoči ministerski predsednik (?) njihove pravice. Grof Badeni je deputacijo z veseljem sprejel ter povdarjal, da bode na vsakem mestu, kamor ga pozove presvetli cesar, vedno delal na to, da se v Biali nikomur ne godi krivica niti v narodnem, niti v verskem oziru. Malo zgodaj so se pričele deputacije in — obljube.

O Cankovem programu piše zadnja »Svoboda«, da je Cankov sam izjavil, da morajo Bolgari popolno opustiti misel na neodvisnost, ako se ne odpovedo ptujemu vplivu. V Cankovem programu pa veje ruski duh. Verska sprememba bolgarskega princa bi bila le tedaj političnega pomena, ako bi jo zahtevala Rusija sama. Pomiloščenje izseljenih častnikov bi bilo veliko poniževanje armade in odposlatev deputacije bi kazala v obilni meri znamenje ptujega vpliva. Glavna misel tega programa je pa po mnenju »Svobode« jako važnega pomena, ker želi premirja vseh političnih strank. Vsled tega je tudi popolno nepotrebna kaka sprememba v vladi sami, ker bode skušal nevtralni Stoilov zjediniti vse stranke in pomiriti vznemirjene duhove.

Mirovni shod v Bruselju. Brez vsega hrupa se je vršil prošli teden šesti zaupni shod interparlamentarnih mirovnih prijateljev v Bruselju. Akoravno so se ti vneti možje že petkrat sešli k skupnemu posvetovanju, vendar se mirovne razmere do sedaj prav nič niso spremenile in po vsej pravici je povdarjal predsednik shoda, da še niso pri koncu, ampak še le pri začetku naše naloge. Letošnje zborovanje pa ima pričakovati večjega uspeha. Zborovalci so obravnavali skoro izključno vprašanje o mejnarodnem razsodišču. Načrt, katerega so tukaj vsprejeli, popolno odgovarja vsem zahtevam in vsaka

vlada brez izjeme se lahko vdeležuje pri vstanovitvi takega mirovnega razsodišča. Pri takih razsodiščih bode odločevala jedino le moralna dolžnost. V to zvezo bodo stopile najprej le manjše države. Sedež razsodišča bi odločile zastopane vlade in vsaka teh odpošlje dva sodnika v razsodišče. V teku dveh mesecev odloči sodišče o vsakem prepiru. Gotovo je sicer, da se bodo nekatere države početkom zelo ustavljale tem naredbam, toda, ko bodo uvidele pre-mnoge koristi za javno življenje in razvoj narodov, bodo z veseljem pristopile k tej zvezi. — Tako pri-jateljeli miru.

Španski vojni minister je izdal novo povelje, da mora biti pripravljenih v teku 12 dnij zopet 20.000 rezervnikov, ki imajo v teku jednega meseca odriniti na Kubo. Republikanska stranka se sicer z vso silo ustavlja tem odredbam ter skuša preprečiti mobilizacijo, toda energičnemu postopanju vojaške uprave se je posrečilo, zadušiti vse take za-rote. Vlada je dalje odredila, da se nakupi še 22 000 Mauserjevih pušk in 8000 karabinerjev. Vstaja na Kubi jim provzročuje veliko večje stroške, kakor so menili pri sestavi vojnega proračuna.

Turška vlada in armensko vprašanje. Iz Carigrada se 28. avg. poroča, da poslednje izjave sultanove niso bile v obliki note, ampak samo ust-meni razgovor s poslaniki. Dalje se poroča, da turška vlada izvenredno naglo išče sredstev, s katerimi bi zadovoljila Anglijo, Rusijo in Francijo. Sultan sam želi, da bi bilo kmalo rešeno armensko vprašanje. Zadnje dni so se vršila v ministerskem svetu važna posvetovanja in sestavila se je posebna ministerska komisija, ki se peča samo z Armenijo. Dotični po-ročevalec trdi, da se že iz tega postopanja sme sklepati, da se godé važne stvari. Vprašanje pa na-staja, bodo li ti sklepi v korist Armencev. Šakir paša se je podal brez vsakršnih navodil na Trapezunt, koder mora čakati na nadaljne odredbe. Bodoči sedež mu je odločen v Erzerum.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 2. septembra.

(Raiffeisenova posojilnica v Ljubljani.) Poročali smo svojedobno, da je deželno kot trgovsko sodišče odklonilo registrovanje pravil „Ljudske posojilnice v Ljubljani“, češ, da posojilnice brez državnega dovo-ljenja ne smejo vsprejeti hranilnih vlog. Zoper ta odlok vložil je načelnik imenovane posojilnice g. dr. Ivan Šušteršič rekurz do višjega deželnega so-dišča v Gradcu. Poslednje je temu rekuru po pol-noma ugodilo in se bode tedaj „Ljudska po-sojilnica v Ljubljani“ v kratkem oživotvorila.

(Razpuščen shod.) Včeraj ob 1/2. popoldne je napravilo socijalistično polit. društvo „Zukunft“ javen društveni shod v kazini v Ljubljani. Kot govornico na ta shod so poklicali z Dunaja neko Terezijo Nötscher. Na dnevnem redu je bil predmet: Christ-lich-social und social-demokratisch? Zaradi tega predmeta se je shoda vdeležilo tudi to-liko krščanskih socijalistov, da so imeli veliko ve-čino na zborovanju. Govornica Nötscher je govorila že dve uri o samih kapitalistih in sicer po nemški. Zaradi tega je bila med krščanskimi socijalisti ve-lika nevolja in zato so se čuli mej govorom vedno glasnejši izrazi nezadovoljnosti. Nato pa so planili socijalisti na naše somišljenike, napravili velik nered, nato poklicali policijo in naznanili nekaj krščanskih socijalistov, katere je policija odvedla na magistrat. Shod je bil na to zaključen. Iz vspeledbe shoda je bilo razvideti, da so socijalisti nameravali škandal; krščanski socijalisti pa so ugovarjali proti temu, da bi se v Ljubljani na ljudskih shodih govorilo nemški in brezverski. In prav so imeli. O tem več v ju-trašnji številki.

(Duhovniške spremembe v ljubljanski škofiji.) Prestavljeni so gg. kapelani: Franc Birk, mestni kapelan v Kranju, k stolnici v Ljubljano; na nje-govo mesto pride Janez Šiška iz Vodice in v Vo-dice Anton Kocijančič iz Senožeč. Novo na-stavljen kot kapelan je g. novomašnik J. Juva nec v Senožečah.

(Občinski svet ljubljanski.) Dnevni red seji ob-činskega sveta ljubljanskega, v torek 3. dan sep-tembra 1895 ob 6. uri zvečer v mestni dvorani. I. Oznaniła predsedstva. II. C. kr. ravnatelja državne

obrtne šole dunajske, vladnega svetnika Kamila Sit-teja predavanje o generalnem regulacijskem načrtu za mesto Ljubljano. Tajna seja: Stavbinske stvari in personalia.

(Petindvajsetletnica.) Prostovoljno gasilno dru-štvo ljubljansko je obhajalo včeraj petindvajsetletnico svojega obstanka. Pod vodstvom načelnika g. Do-berlet-a so se vdeležili ognjegasci skupne svete maše, katero je služil č. g. konz. svetnik profesor G n j e z d a. Po opravljeni božji službi so poskušali na cesarja Josipa trgu novo Magirus-ovo lestvo. Po vaji, pri kateri je bila navzoča velika množica ob-činstva, so se podali ognjegasci med sviranjem godbe v Hafnerjevo pivovarno. Tu je sledilo več na-govorov in napitnic. Med njimi omenjamo krasnega govora g. Doberlet-a, ces. svetnika g. Murnika in župana g. Grasselija. G. deželni predsednik je svojo odsotnost opravičil v posebnem pismu ter izražal svojo posebno zadovoljnost nad vstrajnim in vpeš-nim delovanjem prostovoljnih gasilcev. — To pohvalo so naši vrli ognjegasci po vsej pravici v polni meri zaslužili, posebno pa še za veliko požrtvovalnost ob času potresne katastrofe. Zeleti je, da bi to preko-ristno društvo še nadalje delovalo v splošno korist ljubljanskih prebivalcev in bi kaj kmalo dobilo — popolno slovensko lice.

(Izpred porotnega sodišča.) Dne 30. avgusta bili so obtoženi Janez in Franc Bajc iz Malega Polja in Janez Bajc iz Višnja radi hudodelstva uboja. Povod obsodbi je dal tepež, ki se je vršil dne 18. novembra 1894 v gostilni in pred gostilno Matije Trkmana iz Strmca. Pri tem tepežu dobil je Josip Stefanič na levi čelnici poškodbo, vsled katere je dne 8. decembra 1894 umrl. Vsled izreka porot-nikov bil je Franc Bajc obsojen radi hudodelstva težke telesne poškodbe na 15 mesecev težke ječe, Janez Bajc iz Malega Polja in Janez Bajc iz Višnja, prvi zagovarjan po dr. Šušteršiču, drugi po dr. Tekavčiču, sta pa bila oproščena.

(Iz Škofje Loke.) Umrla je v Škotji Loki v soboto zvečer uršulinka s. Alfonza preje Berta Mali iz Tržiča. N. v m. p.

(Iz Planine.) Raznoterosti. Naša graščina ima že dalje časa pod streho visocega gosta, kneza Vi-ljema Radzivila, brata gospe kneginje, ki ima ogromno posestva na Litvanskem v Rusiji. Knezu zelo ugaja kranjska dežela, vozi se na razne kraje, ogledovat prijazno okolico. Ustrelil je že več srnjakov na ve-černem čakanju. — Letošnja debela zima je vničila mnogo divjačine, a vender je je še ostalo več kot je glede na poljedelstvo dobro. Da bi jo le na zimo lovci precej iztrebili iz gozdov. Kmetovalci bi jim bili hvaležni. Povodenj nam ni toliko škode napra-vila, kakor smo se v začetku bali. Dasi je zadnja voda zginila šele prve dni junija, je vender trava naglo vzrasla. Nakosilo se je sicer manj kot lani, a vender dobre krme. Več kot voda je kvare naredil na travnikih črv, ki je nekatere popolnem opustošil, da se niti kosilo ni na njih. Otave bo nekoliko le po nižje ležečih močvirnatih tleh, drugod je zaradi krasne prve košnje in sedanje suše ni pričakovati. Prav slabo so se obnesla žita, ki so bila sejana po povodnji. Klasje je sicer vzraslo, toda brez zrna, — še semena ne bodo njive vrnila. Jedina turšica obeče obilen pridelek. Z letino se tedaj ne moremo po-hvaliti, vzlasti pa ne oni gospodarji, ki so imeli polje pod vodo. Ozimino jim je povodenj vničila, drugo setev črv in suša. — V nedeljo, 25. avgusta je utonil v Pivki pri Postojini naš mladenič Janez Jakopin. Sel se je kopat s tremi tovariši. Bil je dober plavač. Ko je prvič skočil v Pivko, je strugo preplaval pod vodo. Nazajgrede je hotel istotako storiti, a sredi struge je začel klicati na pomoč. Najbrže ga je prijel krč. Tovariši so mislili, da se šali in nihče ni mislil, da se potapla. Še jedenkrat se je pokazal vrh vode in prosil pomoči, potem je izginil. Ker voda ondukaj ni globoka, bi ga bili to-variši lahko potegnili na suho. Mrtvo truplo je po-zneje izvelkel iz dna Pivke član gasilnega društva v Postojini. — Jakopin je bil letos potrjen k voja-kom. V bližnjem Studenem pa so našli mrtvega ne daleč od vasi tamošnjega poljskega varuha ali „var-dijana“, kakor mu na Notranjskem pravijo. Obličje je imel zelo osmojeno. Poleg njega je ležala izstre-ljena puška. Vzrok smrti ni še razjasnjen: se je li ustrelil sam ali ga je kak sovražnik. Ponesrečenec

je bil baje prestrog v izvrševanju službe. Bog se usmili njegove duše!

(Novi merski okraj.) C. kr. finančno minister-stvo je odredilo ustanovitev novega merskega okraja v Trebnjem za vse občine davčnega okraja Žužem-berg in Trebno. Evidenčnim inženirjem na tem no-vem mestu je imenovan g. Ferd. Suppan.

(Gozdarska šola v Idriji) je zaključila 28. m. m. letošnji najstmesecni tečaj. Z učenim vspehom je vodstvo popolno zadovoljno. Preskušnjo so dovr-šili trije abiturijenti s prav dobrim, dva z dobrim in štirje s srednje dobrim vspehom.

(Duhovniške spremembe v lavantinski škofiji.) Znova nameščen je č. gosp. Matija Stoklas ml. kot kapelan pri sv. Petru pri Kunšpergu. — Raz-pisana je župnija sv. Nikolaja pri Viderdrišu do dne 8. oktobra.

(Iz Maribora) se poroča: Slovensko politično društvo bode priredilo v kratkem več shodov, kakor v Iir. Bistrici, Slov. Gradcu, Trbovljah in v Kozjem. Zelo potrebno in koristno bi bilo, da bi to društvo posebno na severni meji priredilo več enakih shodov, posebno pa pri Novi Cerkvi in v Radgoni. Upamo, da nam bode slovensko društvo izpolnilo naše želje.

(V mariborsko deško semenišče) so bili izmed 50 prosilcev sprejeti naslednji gimnazijci: Ban Adam, Berk Anton, Kač Anton, Kodrič Franc, Kolarič Jos., Monetti Franc, Repolusk Andrej, Steremšek Franc, Tkave Anton in Zelenik Franc.

(Vtonel je) 26. m. m. mlinarski pomočnik Fr. Tušik iz Mute. Nesrečnik je imel neko opravilo pri mlinu ter iz čolna padel v Muro. Tovariši so po-tegnili mrtvega iz vode.

(Zaupnico) je dobil posl. Kaltenegger od volilcev graške okolice. Podpisani, in teh je štiri-deset, mu izrekajo popolno zaupanje in popolno odobravo njegovo postopanje glede celjske točke. Konečno mu zatrjujejo, da bodo skrbeli za to, da bode pri novi državnozbornski volitvi zopet izvoljen.

(Duhovniške spremembe v tržaško - koperski škofiji.) Gospod Josip Hubat, kapelan v Lovrani, je prestavljen v Hrušico; gospod Sonc, kapelan v Krkaveh, je imenovan škofijskim kapelanom in tajnikom v Trstu.

Društva.

(Bralno društvo v Krčevini pri Ptuj) bode imelo 8. t. m. ob 4. uri popoldne svoj ustanovni shod z naslednjim dnevnim redom: 1. Pozdrav načelnika pripravljalnega odbora. 2. Slav-nosten govor. 3. Pojasnenje pravil in vsprejem udov. 4. Volitev stalnega odbora. 5. Prosta zabava s petjem in godbo.

Telegrami.

Dunaj, 2. septembra. Na povelje nem-škega cesarja se poda poslanik Eulenburg te dni v Stettin, kjer bode pričakoval avstrij-skega cesarja.

Išl, 1. septembra. Presvetli cesar je od-potoval danes zjutraj ob 4. uri s posebnim vlakom v Budejevice. V njegovem spremstvu je bilo več vojaških dostojanstvenikov. Na kolodvoru so cesarja pozdravili okrajni gla-var baron Aichelburg, župan Schwandtner, kanonik Weimayer in drugi odlični možje.

Išl, 1. septembra. Princezinja Gizela je odpotovala s princema Jurijem in Konradom na Bavarsko.

Celovec, 1. septembra. Tukajšnji pe-kovski pomočniki so pričeli štrajk, ker jim mojstri nočejo vrediti delavnega časa in po-višati plače.

Budejevice, 2. septembra. Danes zju-traj so pozdravili došlega cesarja nadvojvoda Rainer, cesarski namestnik in mnogo zastop-nikov duhovske in svetne gosposke.

Celebić, 1. septembra. Državni finančni minister Kallay je odpotoval danes v Fočo.

Petrograd, 1. septembra. Grška kraljica je odpotovala v spremstvu princezinje Marije, princa Kristofa, velikega kneza Aleksandra Mihajloviča in velike kneginje Ksenije Alek-sandrovne na Dansko.

Menjalnica bančnega zavoda

Najbolje priporočena
za preskrbljenje vseh
v **kurznem listu**
zaznamovanih
menic in vrednostij

Schelhammer & Schattera

Wien,

I. Bezik,

Stefansplatz
Nr. 11, Parterre.

Petrograd, 1. septembra. Po uradnem poročilu o koleri je v volhnijskem okraju od 11. do 17. m. m. zbolelo 2025 oseb, od katerih jih je umrlo 718.

Ružnik, 1. septembra. Princezinja Marija Lujiza in princ Boris sta došla danes s posebnim vlakom. Ministerski predsednik je z ostalimi ministri pozdravil došlo princezinjo. Mesto ima polno zastav.

Madrid, 1. septembra. „Agencia Fabra“ poroča: Don Carlos se namerava odpovedati prestolnim pravicam v korist svojega sina Jaymeja.

Tuji.

29. avgusta.

Pri **Stonu**: Lustig, Pekarek, Kirnbauer, Eger, Loeben-berg, Wolf, Zoerer, Prossinagg, Schuster z Dunaja. — Schwabe iz Postojine. — Moser iz Steyr-a. — Walzel iz Minca. — Fabiani iz Sevnice. — Wenisch iz Litije. — Kuralt iz Zagreba. — Ambrož iz Palja. — Pundscher iz Malega Lušinja. — Stamoser iz Prage. — Farotto iz Benetk. — Vianello iz Zagrada. — Piusi iz Vidna. — Zawodsky, Spur iz Gradca. — Kramer, Supan iz Celovca.

Pri **Maliču**: Winkler, Dolyak, Wisauer, Heller z Dunaja. — Breicha iz Florisdorfa. — Edlinger iz Gradca. — Endler, Leiss iz Jablonca. — Sutter iz Trsta. — Kremenček iz Velikovca. — Weiss iz Pardubice.

Pri **Lloyd**: Grössinger z Dunaja. — Goli iz Idrije. — Schimpe, Prašnikar iz Celovca.

Pri **Južnem kolodvoru**: Heisenberger iz Pulja. — Kokalj iz Rimskih Toplic. — Polz iz Gradca. — Brandonir iz Krakovega.

Pri **bavarskem dvoru**: Golob iz Toplice. — Meitzen iz Cerkevne. — Eppich iz Kočevja.

Pri **avstrijskem caru**: Jelenc iz Kroke. — Maixner iz Prage.

Meteorologično poročilo.

Dan	Čas opa- zovanja	Stanje barometra v mm.	Tempera- tura po Celziju	Vetrovi	Nebo	Mokrina v 24. urah v mm
31	9. zvečer	738.4	20.4	sl. svzh.	jasno	
1	7. jutraj	74.05	15.0	sr. svzh.	soparno	0.0
	2. popol.	73.91	27.2	m. vzh.	jasno	
1	9. zvečer	739.8	20.4	brezv.	jasno	
2	7. jutraj	740.8	14.3	sl. sever	megla	0.0
	2. popol.	739.9	28.1	m. vzh.	jasno	

Srednja temperatura 31. avg. in 1. sept. 21.3° in 20.9°, ozir. za 4.3° pod in 4.0° nad normalom.

520 1—1

Ivan Vencajz, ces. kr. deželnosodni svetnik,
in soproga **Marija** rojena **Žužek**, naznanjajo
tužnim srcem prežalostno vest, da je najin ljubljeni
sin

Janko Vencajz

pravnik

danes dopoldne ob 9. uri, po kratki bolezn, pre-
viden s svetotajstvi za umirajoče, v starosti 22 let
v St. Vidu pri Zatičini umrl.

Pogreb dragega rajnika bode v sredo dné 4. t. m.
ob 9. uri dopoldne v St. Vidu pri Zatičini.

Maše zadušnice se bodo darovale v raznih
cerkvah.

V Ljubljani, dné 2. septembra.

(Mesto vsakega posebnega naznanila.)

Naznanilo.

Čč. sestre uršulinke bodo otvorile
s 16. septembrom t. l. v Gorici

no vo šolo

za one deklice, ki se želé izobraziti
v vseh ženskih ročnih delih. Poleg
tega se bodo podučevale učenke v nemškem
in italijanskem jeziku ter v risanju in petju.
Francoski jezik in godba se bodeta podučeva-
vala posebej.

Zunanje učenke tega zavoda se sprejmó
kot gojenke v samostan. 519 1—1

Uršulinski samostan v Gorici,
dné 30. avgusta 1895.

Ravnokar je izšla:

(516 7-2)

„Sičara“

die Wunderquelle Bosniens.

Ova brošura, v kateri je tudi analiza svetovno-
znane lurdске in 3 analise gori omenjene vode, se dobi
v samozaložbi pisatelja **Maksa Ivaničevića** v Celoveu,
St. Veiter-Ring št. 18.

Cena knjigi 1 gld., po pošti 10 kr. več.

Dijake

sprejme v stanovanje in hrano

Karolina Malenšek

502 5—5

v študentskih ulicah št. 2.

Najboljše kakovosti, blago-
dejen, oživljajoč, krepičen, in
zlasti sredstvo za vzbujanje
teka je

Želodčni ali Marijacejski likêr

1 steklenica 20 kr., 6 steklenic 1 gld., 3 du-
cate steklenic 4 gld. 80 kr.

Dobiva se v 441 8

lekarni **Ubalda pl. Trnkóczy-ja**
v Ljubljani, zraven rotovža

in se vsak dan s prvo pošto razpošilja.

orgljavec.

Službo zamore nastopiti takoi. Pojasnila daje farni
urad v Šmartnem pod Smarno Goro.

501 5—4

M. Trček, župnik.

Pepelik (potošelj)

kupujeta po najvišji dnevni ceni

Luckmann & Bamberg,

513 klejna tovarna v Ljubljani. 20-2

Stanarinske knjižice

za stranke
z uradno potrjenimi
določbami hišnega
reda v slovenskem in
nemškem jeziku, z
razpredelbo za vpla-
čevanje stanarine, vo-
dovodne in mestne
doklade, dobé se ko-
mad po 15 kr., 10
komadov vkup 1 gld. v
Katol. Tiskarni
v Ljubljani.

Uradno opravičeni in zapriseženi

stavbinski inženêr in stavbeni mojster

Jaromir Hanuš

priporoča se za izvrševanje vseh

v stavbinsko stroko spadajočih del,

prevzema **poprave hiš** po zelo nizkih cenah, **naprave**
vodovodov, načrtov in proračunov, mirjenje cest
in **posestev** itd.

Ustna ali pismena naročila prejema se v **novi hiši**
na Poljanskem predmestju nasproti domobranske
vojašnice.

518 10—2

Cesarsko-jubilejne cerkvostavbene srečke po 1 gld.

20 7 Glavni dobitek

Zadnji mesec.

30.000 goldinarjev

vrednosti.

Srečke priporoča **J. C. Mayer** v Ljubljani.

Dunajska borza.

Dné 2. septembra.

Skupni državni dolg v notah	101 gld. 20 kr.
Skupni državni dolg v srebru	101 " 45 "
Avstrijska zlata renta 4%	122 " 50 "
Avstrijska kronska renta 4%, 200 kron	101 " 50 "
Ogerska zlata renta 4%	122 " 45 "
Ogerska kronska renta 4%, 200 kron	100 " — "
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gld.	1087 " — "
Kreditne delnice, 160 gld.	409 " 70 "
London vista	120 " 80 "
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj.	59 " 07 1/2 "
20 mark	11 " 80 "
20 frankov (napoleondor)	9 " 58 "
Italijanski bankovci	45 " 70 "
C. kr. cekini	5 " 71 "

Dné 31. avgusta.

4% državne srečke l. 1854, 250 gld.	151 gld. 75 kr.
5% državne srečke l. 1860, 100 gld.	159 " — "
Državne srečke l. 1864, 100 gld.	196 " 50 "
4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron	99 " 75 "
Tisine srečke 4%, 100 gld.	147 " — "
Dunavske vravnave srečke 5%	130 " 75 "
Dunavsko vravnavo posojilo l. 1878	107 " 70 "
Posojilo goriškega mesta	112 " — "
4% kranjsko deželno posojilo	99 " 25 "
Zastavna pisma av. osr. zem.-kred. banke 4%	99 " 90 "
Priporočne obveznice državne železnice	225 " — "
" južne železnice 3%	171 " — "
" južne železnice 5%	132 " 75 "
" dolenskih železnic 4%	99 " 50 "

Kreditne srečke, 100 gld.	— gld. — kr.
4% srečke dunav. parobr. družbe, 100 gld.	140 " — "
Avstrijskega rudečega križa srečke, 10 gld.	17 " 50 "
Rudolfove srečke, 10 gld.	23 " 50 "
Salmove srečke, 40 gld.	70 " — "
St. Genois srečke, 40 gld.	72 " — "
Waldsteinove srečke, 20 gld.	53 " — "
Ljubljanske srečke	22 " — "
Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld.	173 " 25 "
Akcije Ferdinandove sev. železn., 1000 gl. st. v.	3550 " — "
Akcije tržaškega Lloydja, 500 gld.	553 " — "
Akcije južne železnice, 200 gld. sr.	111 " 50 "
Dunajskih lokal. železnice delniška družba	76 " — "
Montanska družba avstr. plan.	97 " 80 "
Trboveljska premogarska družba, 70 gld.	169 " — "
Papirnih rubljev 100	129 " 50 "

Nakup in prodaja

vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd.
Zavarovanje za zgube pri krebanjih, pri izrebanju
najmanjšega dobitka.
Kulantna izvršitev naročil na borzi.

Menjarnična delniška družba

„MERCUR“
Wollzeile št. 10 Dunaj, Mariahilferstrasse 74 B.

Pojasnila v vseh gospodarskih in finančnih stvareh,
potem o kursnih vrednostih vseh spekulacijskih vrednostnih
papirjev in vestni sveti za dosego kolikor je mogoče visocega
obrestovanja pri popolni varnosti

naloženih glavnice.